

ONLINE
BIJBELSTUDIE
VOOR JONGEREN

DL 3

politek

De vorige keer dat we met de Dordtse Leerregels bezig zijn geweest, hebben we iets van de politieke situatie mogen zien. De vergadering waarin de Dordtse Leerregels zijn opgesteld en aangenomen, viel midden in de tachtigjarige oorlog (1568-1648). Van 1609 tot en met 1621 was er een wapenstilstand. Een tijd van twaalf jaar, waarin alle partijen orde op zaken konden stellen. Dat deden we in Nederland dan ook. Onder leiding van Johan van Oldenbarneveldt kwam de handel op gang, door verdragen met Frankrijk. Dat

was tegen de mening van de stadhouder, Maurits van Oranje in. Hij beschuldigde Johan van Oldenbarneveldt zelfs van landverraad.

theologie

Maurits van Oranje zal een grote rol spelen in de geschiedenis van de Dordtse Leerregels. Maar voordat we daar iets meer van kunnen vertellen, moeten we eerst aandacht hebben voor een tweede strijd. Dat “gevecht” speelde zich niet af op politiek terrein, maar in de kerken. De namen van Arminius en

Gomarus zijn hier van belang. Want ook zij stonden – met hun aanhangers – recht tegenover elkaar. Als je de geschiedenis van de Dordtse Leerregels goed wilt begrijpen, moet je dus vier namen goed onthouden. Het zijn twee tweetallen. Het eerste tweetal is politiek van betekenis:

Maurits – Van Oldenbarneveldt

Het tweede tweetal is voor de kerkelijke strijd van belang geweest:

Gomarus – Arminius

We letten eerst op wat Arminius zei. Vervolgens horen we wat Gomarus daarvan vond. En pas daarna kunnen we alle vier namen een plek geven in de voorgeschiedenis van de Dordtse Leerregels. Het lijkt allemaal wat ingewikkelder dan het is. Maar dat zullen we vanzelf wel merken.

Arminius

De jeugdijaren van Jacob Harmens zijn moeilijk. Vlak voor zijn geboorte in 1560 of kort daarna, overlijdt zijn vader. Het gezin leeft een armoedig bestaan in het dorpje Oudewater, vlakbij Gouda. Het

is acht jaar voordat de tachtigjarige oorlog begint, maar de geloofsvervolgingen zijn al wel heel duidelijk te merken. Wie van de “nieuwe leer” is, is in levensgevaar. Dat blijkt ook wel als Jacob in 1574 in Marburg studeert. Daar krijgt hij namelijk het bericht dat de Spanjaarden zijn geboortedorp hebben veroverd.

Jacobs moeder, broers en zussen zijn vermoord. Wat een vreselijk bericht!

Als Jacob zesentwintig is, studeert hij in Genève en Bazel. Op zijn 28e wordt hij predikant in Amsterdam. Zijn achternaam Harmens is dan inmiddels veranderd in Arminius. Dat was in die tijd heel gewoon. Net als de andere dominees in Amsterdam ondertekent ook Jacobus de Nederlandse Geloofsbelijdenis van 1561. Hij heeft daar kennelijk nog geen bezwaar tegen. Ook niet tegen

artikel 16 van die belijdenis. Maar dat zal helaas al gauw veranderen.

verkiezing

In die tijd ontstond er namelijk een discussie over de uitverkiezing. Het is te veel en te moeilijk om daar meer over te vertellen. Het is hier ook niet zo belangrijk, omdat we vooral willen letten op wat Arminius daarvan dacht. Dat bleek wel, toen hij in 1593 een preken-serie over Romeinen 9 houdt. Hij worstelt met de vraag hoe het komt dat God uit alle mensen de één wel en de ander niet verkiest. En hij laat in die tijd al merken dat God die keus maakt, omdat God al voor de schepping wist wie er wel en wie er niet zou gaan geloven. Dat is volgens Arminius dus de grond voor de verkiezing: vooruitgezien geloof. Hoewel deze overtuiging in de loop van de jaren groeit en steeds sterker wordt, is dat in deze tijd nog ook voor Arminius zelf nog niet zo duidelijk.

Daarom wordt hij, ondanks aarzelingen bij zijn collega's, in 1603 toch hoogleraar aan de universiteit in Leiden. En daar gaat het dan ook mis.

In zijn lessen komt namelijk steeds duidelijker naar voren wat hij zelf denkt. Dat leidt tot onrust in de kerken, die van Arminius graag willen weten hoe hij tegenover artikel 16 NGB staat. In 1605 legt de Synode van Zuid-Holland hem en anderen een paar vragen voor, waar ze graag antwoord op willen hebben. Dat antwoord stelt niet tevreden. Integendeel, er komen steeds meer vragen over de overtuiging van deze professor.

God verkiest op grond van vooruitgezien geloof

In die tijd was de band tussen politiek en kerk heel nauw. Omdat er steeds meer onrust in de kerk ontstaat, bemoeien de Staten van Holland zich daarom met de discussie. Zij stellen een onderzoek in. Het resultaat daarvan is, dat ze de verschillen tussen de partijen niet zo groot vinden. Ze roepen op om vooral de vrede te bewaren. Dat is voor het land

en de kerken het beste, vinden ze.

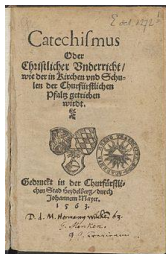
Maar ondanks het besluit van de Staten gaat de discussie verder. Daarom wordt er een nieuwe vergadering belegd. In 1609 moet door middel van een vriendschappelijke bijeenkomst een oplossing komen. Maar Arminius wordt tijdens de vergadering zo ziek, dat hij naar huis moet. Een paar maanden later sterft hij. Hij is 49 jaar oud geworden.

Gomarus

Op 13 januari 1563 werd in de stad Brugge een jongetje geboren met de naam François Gomaer. Het is niet moeilijk om daarin de latere Franciscus Gomarus te herkennen. In

tegenstelling tot wat we van Arminius hebben moeten zeggen, waren zijn ouders tamelijk rijk. Ook waren ze al vroeg tot de reformatie overgegaan. Zo kwam het, dat Franciscus al jong een goede opleiding kreeg. Eerst in Straatsburg en Neustadt. Hij kreeg daar les van onder anderen Zacharias Ursinus, die we als één van de schrijvers van de Heidelbergse Catechismus kennen!

Daarna volgde hij lessen Engeland (Oxford en Cambridge). Hij was 24 jaar, toen hij predikant werd van de vluchtelingengemeente in Frankfurt am Main. Zes jaar later werd Gomarus benoemd tot hoogleraar aan de universiteit in Leiden. Dat was dus in 1594. Hij was toen nog maar 30 jaar oud!

uitverkiezing

Gomarus had, zoals gezegd, zijn bedenkingen, toen een zekere Arminius in 1602 als

hoogleraar aan de universiteit werd voorgedragen. Hoewel hij eerst na een goed gesprek wat gerustgesteld was, bleek al korte tijd later dat zijn eigen overtuiging tegen die van zijn collega inging.

God verkiest op grond van genade

Gomarus wilde er niets van weten, dat God zou hebben uitgekozen, omdat Hij van tevoren zag, wie van de mensen wel en wie niet zou gaan geloven. Uitverkiezing, zei Gomarus, is niet op grond van vooruitgezien geloof, maar op grond van Gods wil. Het is een zaak van genade. En van genade alleen!

De volgende keer zullen we D.V. samen zien, hoe dit afloopt.

BESPREKING

1. Ken je meer voorbeelden uit de kerkgeschiedenis, waarin zowel de politiek als de kerk een rol spelen? Denk aan Karel V en Luther bijvoorbeeld. Vertel er iets over en noem andere voorbeelden. Wat zegt dit over het bestuur van God? Lees hierbij ook Daniël 2: 21 en 37.
2. Voor de leer van Rome (RKK) kwam de leer van Arminius. Lees Matt. 24: 11 en 24; 1; 2 Petr. 2: 1-3 en 1 Joh. 4: 1-3. Heeft de kerk van vandaag daar ook mee te maken? Kun je daar voorbeelden van geven?
3. Lees artikel 16 NGB. Leg uit, tegen welke zin uit dit artikel Arminius vooral bezwaar kreeg.
4. Lees DL I, verwerping der dwalingen artikel 4 (blz. 480-81). Bespreek wat je gelezen hebt. Betrek daar ook HC 2,5 en 3,8 bij.
5. Lees DL, eerste alinea van artikel 7 (blz. 474) en artikel 10 (blz. 476). Waarom is het zo belangrijk om dit te belijden? Denk ook eens aan de vraag wie de eer krijgt voor de gave van het geloof..
6. De leer van Arminius noemen we ook wel de leer van de “vrije wil”. Zijn er nog mensen/geloofsgemeenschappen die uit gaan van de vrije wil?
7. Er wordt ook wel van bepaalde opwekkingsliederen gezegd, dat ze van de vrije wil uitgaan. Herken je daar iets van? Denk je dat je altijd goed moet nadenken bij wat je zingt?